

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права і публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ:

проректором з методичної роботи

“30” 08 2024 р.

**ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ:
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань:	08 Право
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Право»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК:

к.ю.н., доцент кафедри права і публічного управління Іванна БАБЕЦЬКА

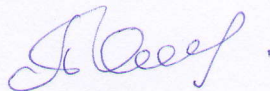
ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри

права і публічного управління

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

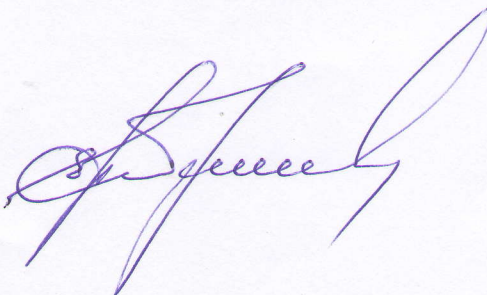
В.о завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОП

Євген ПИСЬМЕНСЬКИЙ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08 2024 р.

e-mail	ivanna.babetska@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра права і публічного управління
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3971

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Цивільне право України. Загальна частина». Навчальна дисципліна «Цивільне право України. Загальна частина» передбачає формування знань про правове регулювання цивільних відносин та основних умінь по застосуванню цивільного законодавства.

Загальна частина цивільного права передбачає дослідження цивільного законодавства, навчити студентів навичок самостійної роботи на практиці, розуміти та правильно тлумачити норми цивільного законодавства, вірно застосовувати норми права при вирішенні конкретних цивільних справ, засвоєння студентами основних правових понять, категорій, цивільно-правових інститутів, базою для яких є Конституція України та чинне цивільне законодавство; зокрема, досконале знання законодавчих актів та теоретичних досліджень, які стосуються зобов'язальних відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. А також вивчення нормативної бази у сфері спадкового права як інституту цивільного права, що регулює суспільні відносини щодо спадкування; засвоєння різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань, які є в науці цивільного права, розвиток вміння критично обмірковувати проблемні питання, щоб мати про них свою аргументовану думку, а також розвиток правового мислення, що допоможе правильно орієнтуватися в матеріалі; детальне вивчення конспектів лекцій та чинного законодавства, керівних роз'яснень пленуму Верховного суду України, підручників і навчальних посібників, додаткової літератури; сприяти правильному вмінню аналізувати та тлумачити цивільно-правові норми, положення постанов пленуму Верховного суду України, застосовувати їх до конкретних обставин.

Місце дисципліни освітній програмі.

Мета навчальної дисципліни. Викладання даної навчальної дисципліни є формування, закріплення, розширення та поглиблення знання у майбутніх фахівців ступеня вищої освіти «Бакалавр» про правове регулювання цивільних відносин та основних умінь по застосуванню цивільного законодавства, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини, основані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

Цивільне право України як навчальна дисципліна посідає своєрідне місце в системі правових дисциплін, що зумовлено насамперед предметом його регулювання. Предмет курсу «Цивільне право України» — сукупність правових норм, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини між учасниками цих відносин.

Цілі та зміст. Навчальна дисципліна спрямована на формування ерудованої, різнобічно розвинутої особистості, здатної використовувати весь спектр набутих

компетентностей. Набуті в процесі вивчення дисципліни компетентності підвищать конкурентоспроможність молодих фахівців на ринку праці.

Програма навчальної дисципліни відображає хронологічно-проблемний підхід до цивільного права.

Для досягнення мети поставлені наступні **завдання**:

– формування у студентів розуміння особливостей сучасного цивільного права України;

– розуміння студентами співвідношення цивільного права з іншими галузями національного права України;

– вивчення основних правових понять, категорій, цивільно-правових інститутів;

– знання системи цивільного права, його підгалузей, інститутів та цивільно-правових норм;

– конструктивний аналіз окремих об'єктів цивільного права України.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- теоретичні положення, що регулюють майнові та особисті немайнові відносини, ґрунтовані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників (фізичних і юридичних осіб), у тому числі відносини, які складаються у сфері підприємництва;

- зміст цивільно-правових інститутів, об'єктивні закономірності їх розвитку;

- суть правосвідомості та місце у ньому цивільного права;

- як формувати власний науковий світогляд; як критично мислити та аналізувати зміст права;

- загальнолюдські морально-етичні цінності.

- розуміння місця й значення цивільного права в умовах побудови громадянського суспільства в Україні;

- роль цивільного права в становленні права та держави.

вміти:

- застосовувати норми цивільного права щодо конкретних життєвих ситуацій;

- конспектувати лекції та опрацьовувати наукову літературу та джерела;

- тлумачити та вільно користуватися нормативно-правовим матеріалом

Цивільного кодексу та коментарями;

- вирішувати практичні завдання, використовуючи конкретні статті кодексів та вміння посилалися на керівні роз'яснення пленумів Верховного Суду України, в яких аналізується і узагальнюється судова практика з різних категорій цивільно-правових справ;

- складати відповідні цивільно-правові документи щодо порядку подачі заяв та позовних заяв до звичайних та господарських судів.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент оволодіває такими компетентностями:

1. Загальнопредметні, що передбачають набуття і розвиток здатності: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати і творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, творчо мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.

2. Фахові, розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки і складової частини суспільства; знання норм цивільного права; знання основних нормативно-правових актів, що регулюють цивільні правовідносини; володіння комплексним, інтеграційним, системним, динамічним, ситуаційним підходом до наукового аналізу.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Право» (2024/2025)).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини . СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.	ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини. ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	3-4		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	44 (в годинах)	22 (в годинах)
	семінари, практичні	58 (в годинах)	26 (в годинах)
Самостійна робота		168 (в годинах)	222 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	залік/залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Теорія держави та права	Цивільне право України. Особлива частина.
Римське право	Цивільно-процесуальне право
Історія держави і права України	Практика складання процесуальних документів у ЦС
Історія держави і права зарубіжних країн	Право інтелектуальної власності

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль I.

Тема 1. Загальні положення цивільного права. Цивільне право як наука і навчальна дисципліна. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття цивільного права. Предмет, метод та функції цивільного права. Принципи цивільного права.

Поняття та структура цивільного законодавства. Відносини, що регулюються цивільним законодавством. Загальні засади цивільного законодавства. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі і за колом осіб.

Поняття та предмет науки цивільного права. Методи дослідження науки цивільного права. Наука цивільного права та інші юридичні науки. Цивільне право як навчальна дисципліна.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Відмежування цивільного права від суміжних галузей права. Система цивільного права. Застосування цивільного законодавства за аналогією. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства.

Тема 2. Загальні положення про фізичну особу. Фізична особа підприємець. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Цивільна правоздатність фізичної особи. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи: повна, неповна та часткова. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи та її правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною та правові наслідки. Поновлення цивільної дієздатності фізичних осіб, які були визнані обмежено дієздатними та недієздатними. Визнання фізичної особи

безвісно відсутньою, опіка над її майном. Оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Право фізичних осіб на заняття підприємницькою діяльністю. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи - підприємця. Банкрутство фізичної особи - підприємця. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування.

Тема 3. Особисті немайнові права, що забезпечують існування фізичної особи та її соціальне буття. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Право на життя та усунення небезпеки, яка загрожує життю і здоров'ю. Право на: охорону здоров'я; медичну допомогу; інформацію про стан свого здоров'я; таємницю про стан здоров'я. Право на: свободу; особисту недоторканність; донорство; сім'ю; опіку або піклування; безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Право на: ім'я; зміну імені; використання імені. Право на: повагу до гідності та честі; недоторканість ділової репутації; індивідуальність; особисте життя та його таємницю; інформацію. Право на особисті папери, розпорядження та ознайомлення з ними. Право на: таємницю кореспонденції; свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах. Право на: місце проживання; недоторканність житла; вибір роду занять; свободу пересування; свободу об'єднання; мирні зібрання.

Тема 4. Загальні положення про юридичних осіб. Участь держави, територіальних громад у цивільних відносинах. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття та види юридичних осіб, їх ознаки. Порядок створення юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Цивільна правоздатність та дієздатність

юридичних осіб. Філії та представництва. Відповідальність юридичних осіб. Припинення юридичних осіб шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення. Ліквідація юридичної особи.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Правові форми участі держави, територіальних громад у цивільних відносинах. Органи та представники, через які діють держава, територіальні громади у цивільних відносинах. Відповідальність за зобов'язаннями держави, територіальних громад.

Тема 5. Цивільно-правова характеристика господарських товариств. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Господарські товариства. Поняття, види та учасники господарських товариств. Права та обов'язки учасників господарського товариства. Повне товариство: поняття, ведення справ та відповідальність учасників за його зобов'язаннями. Розрахунки у разі виходу, виключення та вибуття з повного товариства. Командитне товариство: поняття, учасники та управління. Права, обов'язки та відповідальність вкладника командитного товариства. Ліквідація командитного товариства. Товариство з обмеженою відповідальністю: поняття, учасники, статутний капітал та відповідальність. Перехід частки (її частини) учасника у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю до іншої особи. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю. Поняття товариства з додатковою відповідальністю. Акціонерне товариство: поняття, порядок створення та статутний капітал. Загальні збори акціонерів, наглядова рада акціонерів.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Виробничий кооператив. Поняття, установчі документи виробничого кооперативу. Майно виробничого кооперативу. Припинення членства у виробничому кооперативі і перехід паю.

Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин. Окремі види об'єктів цивільних правовідносин, їх правовий режим. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття та класифікація об'єктів цивільних прав. Речі як об'єктів цивільних прав. Класифікація речей. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Дії та результат дій як об'єкти цивільних прав.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Результати інтелектуальної, творчої діяльності. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особисті немайнові блага як об'єкт цивільних прав. Інші об'єкти цивільних прав.

Тема 7. Загальні положення про правочини. Строки та терміни. Позовна давність. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття, види та форма правочину. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі. Нотаріальне посвідчення правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності. Правові наслідки вчинення правочину особою обмеженою у дієздатності та недієздатною. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, під впливом помилки, обману, насильства. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, під впливом тяжкої обставини, фіктивного та удаваного правочину.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Поняття та підстави представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Правова характеристика передоручення. Представництво за законом та за довіреністю. Комерційне представництво. Форма та строк довіреності. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Поняття та визначення строку та терміну. Початок перебігу та закінчення строку.

Поняття позовної давності. Види позовної давності: загальна та спеціальна. Початок перебігу позовної давності. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 8. Здійснення та захист цивільних прав. Відповідальність у цивільному праві. (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Способи здійснення суб'єктивних прав та обов'язків. Зловживання правом. Засоби захисту цивільних прав. Реалізація права на захист. Відшкодування збитків та моральної шкоди. Поняття цивільно-правової відповідальності. Форми і види цивільно-правової відповідальності.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (15 год).

Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від відповідальності: непереборна сила; випадок (казус); вина потерпілого.

Змістовий модуль II.

Тема 9. Загальні положення права власності. Набуття і припинення права власності. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття, зміст та здійснення права власності. Непорушність права власності. Форми права власності: право власності українського народу; приватної власності; державної власності; комунальної власності.

Підстави набуття права власності. Набуття права власності на: новостворене майно; перероблену річ; безхазяйну річ; рухому річ, від якої власник відказався; загальнодоступні дари природи. Момент набуття права власності за договором. Знахідка: поняття, набуття права власності та право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат. Бездоглядна домашня тварина: набуття права власності, відшкодування витрат на утримання бездоглядної домашньої тварини. Скарб: поняття, набуття права власності на скарб. Набувальна давність.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (6 год).

Підстави припинення права власності. Відмова від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Викуп земельної ділянки у зв'язку з суспільною необхідністю. Припинення права власності на нерухоме майно у

зв'язку з викупом земельної ділянки, на якій воно розміщене. Викуп пам'ятки історії та культури. Реквізиція та конфіскація.

Тема 10. Поняття, класифікація та правовий режим права власності в Україні. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Загально-правові положення права приватної власності фізичних осіб. Умови виникнення і припинення права приватної власності громадян. Здійснення громадянами права приватної власності.

Загально-правові положення права власності юридичних осіб. Право власності кооперативів, господарських товариств, господарських об'єднань та об'єднань громадян.

Загальні положення про державну власність. Майно загальнодержавної власності. Підстави виникнення права державної власності: реквізиція, викуп пам'ятки історії та культури, конфіскація.

Розмежування державного майна України між загальнодержавною (республіканською) власністю і власністю адміністративно-територіальних одиниць (комунальною) власністю. Суб'єкти комунальної власності - територіальні громади сіл, селищ і міст. Об'єкти права комунальної власності: передача об'єктів із державної власності у комунальну; визнання майна безхазяйним; бездоглядні тварини; знахідка.

Поняття та види права спільної власності - право спільної часткової або спільної сумісної власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності та здійснення права спільної часткової власності. Плоди, продукція та доходи від використання майна, що є у спільній частковій власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності, та поділ майна, що є у спільній частковій власності. Право спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, звернення стягнення на частку майна та поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (6 год).

Земельна ділянка (земля) як об'єкт права власності. Суб'єкти права власності на землю. Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку при придбанні житлового будинку, будівлі або споруди, що розміщені на ній.

Поняття житла. Житловий будинок, садиба, квартира, як об'єкти права власності. Права власника житлового будинку, квартири та житлово-будівельного кооперативу. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.

Тема 11. Захист права власності. (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Засади захисту права власності. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (4 год).

Визнання незаконним правового акта, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Тема 12. Загальні положення про речові права на чуже майно. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Загальні положення про речові права на чуже майно. Право володіння чужим майном: суб'єкти права володіння; виникнення та припинення права володіння; обов'язок недобросовісного володільця негайно повернути майно особі, яка має на нього право власності.

Право користування чужим майном (сервітут): поняття користування (сервітут, земельний сервітут, особистий сервітут); встановлення та зміст сервітуту; право користування чужою земельною ділянкою або іншим нерухомим майном; припинення сервітуту.

Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис): підстави виникнення права користування чужою земельною ділянкою; права та обов'язки власника земельної ділянки та користувача; право землекористувача на відчуження права користування земельною ділянкою; припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій): підстави виникнення права користування; права та обов'язки власника та землекористувача земельної ділянки; припинення права користування земельною ділянкою для забудови та правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (4 год).

Захист фактичного володіння. Набувальна давність. Відповідальність при добросовісному і недобросовісному володінні. Припинення права володіння.

Тема 13. Право інтелектуальної власності. Авторське право. Суміжні права. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з використанням трудового договору та за замовленням. Захист права інтелектуальної власності судом.

Об'єкти та суб'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Особисті немайнові та майнові права автора. Використання твору за згодою та без згоди автора (правомірне використання). Співавторство, строк чинності майнових прав на твір.

Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав. Поняття використання:

виконання, фонограми, відеограми та передачі організації мовлення. Строки чинності суміжних майнових прав.

Поняття наукового відкриття та право автора на наукове відкриття. Поняття винаходу, корисної моделі та промислового зразка. Майнові права суб'єктів інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Поняття, засвідчення набуття та суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Майнові права та строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Правові наслідки спливу строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми та право попереднього користувача на компонування інтегральної мікросхеми. Раціоналізаторська пропозиція: поняття, об'єкт та суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Поняття та майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, що засвідчені патентом. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (6 год).

Правова охорона комерційного найменування. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Поняття комерційної таємниці. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю та їх охорона.

Поняття торговельної марки. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку та право попереднього користувача на торговельну марку. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення та суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Тема 14. Поняття зобов'язання. Виконання зобов'язання. (4 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Підстави та порядок заміни кредитора у зобов'язанні. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні. Заміна боржника у зобов'язанні.

Загальні умови виконання зобов'язання. Строк виконання зобов'язання. Місце виконання зобов'язання. Виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса. Зустрічне виконання зобов'язання.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (4 год).

Альтернативне зобов'язання. Солідарне зобов'язання. Солідарна вимога кредиторів та солідарний обов'язок боржників. Підтвердження виконання зобов'язання.

Тема 15. Забезпечення виконання зобов'язання. (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Види забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язань. Поняття і предмет неустойки. Розмір неустойки. Застава. Підстави виникнення застави. Види застав. Форма договору застави. Права і обов'язки заставодавця і заставодержателя.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (6 год).

Договір поруки. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого порукою. Права і обов'язки поручителя в разі висунення до нього вимоги.

Притримання. Право притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ. Поняття гарантії та строк її дії. Завдаток. Поняття завдатку. Право довірчої власності.

Тема 16. Припинення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язань. (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Припинення зобов'язання: виконанням; переданням відступного; зарахуванням; за домовленістю сторін; прощанням боргу; поєднанням боржника і кредитора в одній особі; неможливістю його виконання, смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи.

Порушення зобов'язання та його правові наслідки. Відшкодування збитків, спричинених порушенням зобов'язання. Збитки і неустойка.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (4 год).

Підстави відповідальності за порушення зобов'язання. Вина як підстава відповідальності. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність боржника за дії інших осіб. Субсидіарна відповідальність.

Лекція №17. Спадкове право. (2 год.)

Перелік основних питань, які висвітлює тема.

Загальні положення спадкового права. Поняття та види спадкування. Правове положення спадкодавців та спадкоємців. Види та склад спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Спадщина. Особливості спадкування деяких видів майна.

Спадкування за заповітом. Поняття заповіту. Право на заповіт та право заповідача на призначення спадкоємців. Заповідальний відказ. Право заповідача на заповідальний відказ. Предмет заповідального відказу. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Встановлення сервітуту в заповіті. Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення нотаріусом секретного заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту. Спадкування за законом. Порядок реалізації спадкових прав. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом. Здійснення права на спадкування.

Перелік основних питань на самостійне вивчення (6 год).

Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Відумерлість спадщини. Оформлення права на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину. Державна реєстрація права на спадщину.

Спадковий договір. Поняття, зміст, сторони у спадковому договорі. Форма спадкового договору. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Зміст практичних занять

Змістовий модуль I. Загальні положення цивільного права.

Цивільні правовідносини. Правочини. Позовна давність.

Семінарське заняття № 1 (4 год.)

Тема 1. Загальні положення цивільного права.

Цивільне право як наука і навчальна дисципліна.

1. Загальні положення цивільного права.
2. Предмет, метод та функції цивільного права. Принципи цивільного права.
3. Відмежування цивільного права від суміжних галузей права.
4. Поняття та структура цивільного законодавства.
5. Дія актів цивільного законодавства у часі, просторі і за колом осіб.
6. Поняття та предмет науки цивільного права. Методи дослідження науки цивільного права.
7. Наука цивільного права та інші юридичні науки.
8. Цивільне право як навчальна дисципліна.

Самостійна робота: визначення предмета цивільно-правового регулювання невідривно пов'язано з характеристикою та особливостями метода. Необхідно чітко визначити особливості метода цивільно-правового регулювання.

Семінарське заняття № 2 (4 год.)

Тема 2. Загальні положення про фізичну особу.

Фізична особа-підприємець.

1. Цивільна правоздатність фізичної особи
2. Цивільна дієздатність фізичної особи: повна, неповна та часткова
3. Підстави визнання фізичної особи обмежено дієздатною та недієздатною
4. Поновлення цивільної дієздатності фізичних осіб.

Самостійна робота: визначити правові підстави визнання фізичної особи, яка була оголошена померлою. Право фізичних осіб на заняття підприємницькою діяльністю. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця, її банкрутство.

Семінарське заняття № 3 (4 год.)

Тема 3. Особисті немайнові права, що забезпечують існування фізичної особи та її соціальне буття

1. Право на життя та усунення небезпеки, яка загрожує життю і здоров'ю.

2. Право на: охорону здоров'я; медичну допомогу; інформацію про стан свого здоров'я; таємницю про стан здоров'я.
3. Право на: свободу; особисту недоторканність; донорство; сім'ю; опіку або піклування; безпечне для життя і здоров'я довкілля.
4. Право на: ім'я; зміну імені; використання імені.
5. Право на: повагу до гідності та честі; недоторканість ділової репутації; індивідуальність; особисте життя та його таємницю; інформацію.

Самостійна робота: визначити право на особисті папери, розпорядження та ознайомлення з ними. Право на: таємницю кореспонденції; свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах. Право на: місце проживання; недоторканність житла; вибір роду занять; свободу пересування; свободу об'єднання; мирні зібрання.

Семінарське заняття № 4 (4 год.)

Тема 4. Загальні положення про юридичних осіб. Участь держави, територіальних громад у цивільних відносинах

1. Поняття та види юридичних осіб.
2. Порядок створення юридичних осіб.
3. Державна реєстрація юридичних осіб.
4. Цивільна правоздатність та дієздатність юридичних осіб. Філії та представництва.
5. Відповідальність юридичних осіб.

Самостійна робота: визначити механізм припинення юридичних осіб шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення та правові наслідки. Ліквідація юридичних осіб. Участь держави, територіальних громад у цивільних відносинах.

Семінарське заняття № 5 (2 год.)

Тема 5. Загальноправова характеристика господарських товариств.

1. Поняття, види та учасники господарських товариств.
2. Повне товариство: поняття, ведення справ та відповідальність учасників за його зобов'язаннями.
3. Командитне товариство: поняття, учасники та управління.
4. Права, обов'язки та відповідальність вкладника командитного товариства.
5. Товариство з обмеженою відповідальністю: поняття, учасники, статутний капітал та відповідальність. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю.
6. Правова характеристика товариства з додатковою відповідальністю.

7. Акціонерне товариство: поняття, порядок створення та статутний капітал.

Самостійна робота: визначити правовий статус загальних зборів акціонерів. Наглядова рада акціонерів.

Семінарське заняття № 6 (4 год.)

Тема 6. Об'єкти цивільних правовідносин. Окремі види об'єктів цивільних правовідносин, їх правовий режим.

1. Поняття та класифікація об'єктів цивільних прав.
2. Речі як об'єктів цивільних прав. Класифікація речей.
3. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.
4. Дії та результат дій як об'єкти цивільних прав.
5. Результати інтелектуальної, творчої діяльності.
6. Інформація як об'єкт цивільних прав.

Самостійна робота: визначити особисті немайнові блага як об'єкт цивільних прав. Дайте характеристику іншим об'єктам цивільних прав.

Семінарське заняття № 7(4 год.)

Тема 7. Загальні положення про правочини. Представництво. Довіреність. Позовна давність.

1. Поняття, види та форми правочину
2. Правові наслідки недійсності правочину
3. Особливості вчинення правочину малолітньою, неповнолітньою, обмеженою у дієздатності чи недієздатності особою
4. Поняття та підстави представництва
5. Довіреність, форма та строк довіреності.
6. Строки та терміни у цивільному праві
7. Позовна давність: поняття, види (загальна та спеціальна)

Самостійна робота: визначити наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється. Об'єкти цивільних прав: речі, майно, цінні папери, нематеріальні блага.

Семінарське заняття № 8 (4 год.)

Тема 8. Здійснення та захист цивільних прав. Відповідальність у цивільному праві.

1. Способи здійснення суб'єктивних прав та обов'язків. Зловживання правом.
2. Засоби захисту цивільних прав. Реалізація права на захист.
3. Відшкодування збитків та моральної шкоди.
4. Поняття цивільно-правової відповідальності.
5. Форми і види цивільно-правової відповідальності.

Самостійна робота: визначити склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності. Підстави звільнення від відповідальності: непереборна сила; випадок (казус); вина потерпілого.

Змістовий модуль II. Право власності.

Семінарське заняття № 9 (4 год.)

Тема 9. Правова характеристика права власності.

Набуття та припинення права власності. Поняття, класифікація та правовий режим права власності в Україні

1. Поняття, зміст та форми права власності.
2. Набуття права власності на: новостворене майно; перероблену річ; безхазяйну річ; рухому річ; від якої власник відказався; загальнодоступні дари природи
3. Набуття права власності на: знахідку, скарб, бездоглядну домашню тварину
4. Поняття набувальної давності.

Самостійна робота: визначити підстави припинення права власності
а) викуп земельної ділянки у зв'язку з суспільною необхідністю;
б) припинення права власності на нерухоме майно у зв'язку з викупом земельної ділянки;
в) викуп пам'яток історії та культури. Реквізиція та конфіскація.

Семінарське заняття № 10 (2 год.)

Тема 10. Захист права власності

1. Засади захисту права власності
2. Право власника на витребування майна із чужого незаконного володіння
3. Право власника на витребування майна від добросовісного набувача
4. Розрахунки при витребуванні майна із чужого незаконного володіння

Самостійна робота: визначити захист права власності від порушень, не пов'язане із позбавленням володіння. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності. Відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.

Семінарське заняття № 11 (6 год.)

Тема 11. Речові права на чуже майно.

1. Загальні положення про речові права на чуже майно

2. Право володіння чужим майном
3. Право користування чужим майном (сервітут)
4. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис)
5. Припинення права користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб
6. Право користування земельною ділянкою для забудови та правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою.

Самостійна робота: звернути увагу на те, що перелік обмежених речових прав, наведений ЦК у ст. 395, не є вичерпним, і може бути розширений як самим ЦК, так й іншими законами. Зокрема, до цього переліку слід віднести також право застави (ст. ст. 572-593 ЦК), притримання (ст. ст. 594-597 ЦК), господарського відання та оперативного управління майном (ст. ст. 136, 137 ГК України). Визначити правову характеристику вказаних видів речових прав.

Семінарське заняття № 12 (2 год.)

Тема 12. Право інтелектуальної власності.

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності
3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
4. Майнові права інтелектуальної власності.
5. Використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Самостійна робота: визначити право інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з використанням трудового договору та за замовленням. Захист права інтелектуальної власності судом.

Семінарське заняття № 13 (2 год.)

Тема 13. Авторське право.

1. Об'єкти та суб'єкти авторського права
2. Твори, які не є об'єктом авторського права
3. Особисті немайнові та майнові права автора.
4. Використання твору за згодою та без згоди автора (правомірне використання).
5. Співавторство, строк чинності майнових прав на твір

Самостійна робота: визначити підстави виникнення суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав. Строки чинності суміжних майнових прав. Поняття використання: виконання, фонограми, відеограми та передачі організації мовлення.

Семінарське заняття № 14 (4 год.)

Тема 14. Поняття зобов'язання. Виконання зобов'язання.

1. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення
2. Підстави та порядок зміни кредитора у зобов'язанні
3. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора у зобов'язанні. Зміна боржника у зобов'язанні
4. Загальні умови виконання зобов'язання. Строк виконання зобов'язання
5. Місце виконання зобов'язання.

Самостійна робота: Охарактеризуйте виконання зобов'язання внесенням боргу в депозит нотаріуса. Зустрічне виконання зобов'язання. Альтернативне зобов'язання. Солідарне зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання

Семінарське заняття № 15 (6 год.)

Тема 15. Забезпечення виконання зобов'язання.

1. Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання: неустойка; порука; гарантія; завдаток; застава; притримання.
2. Припинення зобов'язання: виконанням; переданням відступного; зарахуванням; за домовленістю сторін; прощенням боргу; поєднанням боржника і кредитора в одній особі; неможливістю його виконання, смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи.
3. Правові наслідки порушення зобов'язання.

Самостійна робота: Охарактеризувати відповідальність за порушення зобов'язання:

- правові наслідки порушення зобов'язання;
- прострочення боржника і кредитора;
- підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання;
- субсидіарна відповідальність;
- збитки і неустойка.

Семінарське заняття № 16 (2 год.)

Тема 16. Припинення зобов'язання.

Відповідальність за порушення зобов'язання.

1. Підстави припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання передаванням відступного чи зарахуванням зустрічних вимог
2. Припинення зобов'язання внаслідок смерті фізичної особи чи внаслідок ліквідації юридичної особи
3. Правові наслідки порушення зобов'язання
4. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання
5. Субсидіарна відповідальність

Самостійна робота: Охарактеризуйте відповідальність і виконання зобов'язання в натурі. Порядок відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання.

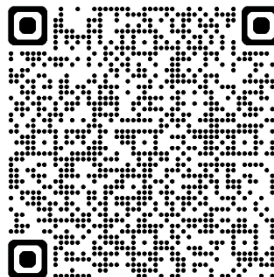
Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	168	222
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	20	20
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	20	20
Підготовка звітів з практичних робіт	20	20
Підготовка до поточного контролю	10	10
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	98	152

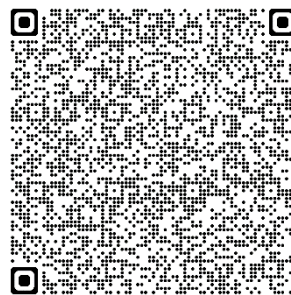
ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

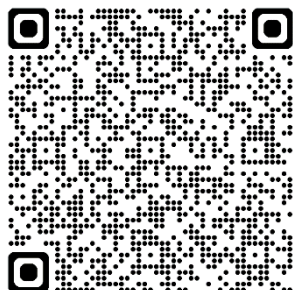
Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

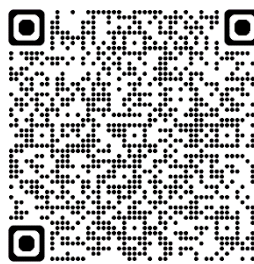
Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним

навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

б) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

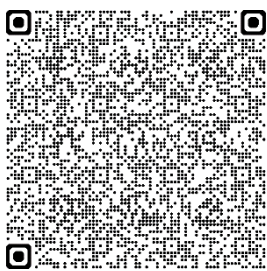
Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом

неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за

[покликанням.](#)

Під час вивчення навчальної дисципліни “Цивільне право України. Загальна частина” студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:AFEW+1+2020/about Курс: «Усе, що треба знати для забезпечення прав підлітків в Україні»	Особисті немайнові права фізичних осіб.
2.	https://academy.legalaid.gov.ua/course/view.php?id=64 Курс: «Право власності на землю», «Право користування земельною ділянкою»	Право власності. Речові права на чуже майно. Емфітевзис. Суперфіцій.
3.	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+SYOBTU101+2023_T1 Курс: «Як почати власну справу»	Юридичні особи. Господарські товариства.
4.	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+PPMEE101+2023_T1 Курс: «Посвідчення нотаріусами договорів»	Правочини.
5.	https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+PPTP101+2023_T1	Правочини. Договори.

	Курс: «Договори купівлі- продажу».	
--	------------------------------------	--

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	<u>Метод навчання</u>	<u>Метод оцінювання</u>
ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	бесіда бесіда-діалог творчий	усний контроль програмований контроль
ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.	комп'ютерні і мультимедійні методи індуктивний	програмований контроль поточний контроль
ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки	бесіда мозковий штурм	програмований контроль поточний контроль
ПРН22. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.	бесіда-діалог	усний контроль програмований контроль поточний контроль
ПРН23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.	комп'ютерні і мультимедійні методи творчий	усний контроль програмований контроль поточний контроль

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max

Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв’язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.
-------------------	---

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F

Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

Нормативно-правові акти України

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. N 30. ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. // Відомості Верховної Ради. – 2003. N 44. ст. 356.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002. // Відомості Верховної Ради. – 2002. N 21 22 . ст. 135.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001. // Відомості Верховної Ради. – 2001. N 3 4 . ст. 27.
5. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради. 1994. N 13. ст. 64.
6. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991р. № 1576-XII URL: www.zakon.rada.gov.ua
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку» від 16 липня 2015 року № 629-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення прозорості у сфері відносин власності з метою запобігання корупції» від 14 липня 2015 р. № 597-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
9. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розбудови інституційної спроможності Національного банку України» від 18 червня 2015 р. № 541-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
10. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів» від 14 травня 2015 р. № 424-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua

11. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 07 квітня 2015 р. № 289-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації деяких спадкових справ у Спадковому реєстрі» від 15 квітня 2015 р. № 210 URL: www.zakon.rada.gov.ua
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень у скорочені строки» від 08 квітня 2015 р. № 190 URL: www.zakon.rada.gov.ua
14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)» від 12 лютого 2015 р. № 191-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
15. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
16. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» від 15 січня 2015 р. № 124-VIII URL: www.zakon.rada.gov.ua
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання інформації про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження» від 24 грудня 2014 р. № 722 URL: www.zakon.rada.gov.ua
18. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо деяких питань спадкування» від 20 жовтня 2014 р. № 1709-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
19. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 14 жовтня 2014 р. № 1702-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
20. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
21. Закон України «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції» від 12 серпня 2014 року №1632-VII URL: www.zakon.rada.gov.ua
22. Постанова Кабінету Міністрів «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 21 вересня 1998 р. № 1482» від 9 липня 2014 р. № 248 URL: www.zakon.rada.gov.ua
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, яке розташоване на тимчасово окупованій території» від 2 липня 2014 року № 226 URL: www.zakon.rada.gov.ua

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України » від 2 липня 2014 року № 219 URL: www.zakon.rada.gov.ua
25. Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції з уніфікації деяких правил щодо накладення арешту на морські судна» від 7 вересня 2011 року № 3702-VI URL: www.zakon.rada.gov.ua
26. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень і Порядку надання витягів з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно» від 22 червня 2011 року № 703 URL: www.zakon.rada.gov.ua

Підручники

27. Цивільне право України. Підручник. За заг. Ред. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. - Вид. 3, перероб. і доп. - К.: Істина, 2013. – 808 с.
28. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. Я.М. Шевченко Т.І. Загальна частина. К. Концерн: «Видавничий дім» «Ін Юре», 2003. 520с., Т.2. Особлива частина. 406с.
29. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. Є.О. Мічурін К.: Юрінком Інтер, 2022. 234 с.
30. Цивільне право України. Навчальний посібник. За заг. ред. Л.О. Доміненко, С.О. Сарнавська К. МАУП 2005. 384с.
31. Цивільне право України. Підручник. Під. ред. Шишка І. Р. Ч. 2. Особлива частина. Підручник. Видання 3-тє, 2022. 948с.
32. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник. - 3-тє вид., допов. - К.: «ВД» Дакор», 2013. - 672 с.
33. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. - Вид. 3, перероб. і доп. - К.: Істина, 2013. – 808 с.
34. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С Кузнецової, Р. А. Майданика. вид., переробл. і доповн. К.: Юрінком Інтер, 2018. с.976.
35. Цивільне право України: підручник. 3-є вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 2. Особлива. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 948 с. Режим доступу: <https://knushop.com.ua/image/catalog/lira20230617/pdf/12857.pdf>
36. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 332 с.
Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/662f44cb-425d-4830-8697-364752bad5a0/content>

37. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. Цивільне право України: підручник [Текст]: в 2-х томах / кол. Авторів; за ред. Яновицької Г.Б., Кучера В.О.. –Львів «Новий світ-2000. Юрінком Інтер, 2018. 872 с.

Коментарі ЦК України

38. Короєд С. О. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Видавництво. Центр навчальної літератури 2019. 1168 с.

39. Спасибо-Фатєєва І.В. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої К. ЕКУС. 2021. 784 с.

40. Коментарі до цивільного кодексу України. Онлайн. Безкоштовно. URL: <http://kafedr.at.ua/board/komentari-do-koдексов/civilnij-koдексов-ukrajini-naukovo-praktichnij-komentar-za-red-rozrobnikiv-proektu-civilnogo-koдексов-ukrajini/24-1-0-41>

Допоміжна

Нормативно-правові акти України

Закони України

41. «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

42. «Про судовий збір» від 8 липня 2011р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

43. «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

44. «Про міжнародне приватне право» 23 червня 2005 року

№ 2709-IV URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

45. «Про третейські суди» від 11 травня 2004 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

46. «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

47. «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

48. «Про державну виконавчу службу України» від 24 березня 1998р URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

49. «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

50. «Про доступ до судових рішень» № 3262-IV від 22 грудня 2005 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

51. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994р. № 232/94-ВР URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

52. Статут залізниць України: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1998р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

Підручники, навчальні посібники, монографії

53. Агарков М. М. Обязательство по советскому гражданскому праву // Избранные труды по гражданскому праву: В 2 т. Т. I. М.: АО «Центр Юрин-фоР». 2002

54. Апанасюк М. П. Договір ренти: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Х. 2004

114. Бервено С. М. Проблеми договірної права України. К. Юрінком Інтер. 2006

55. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга первая Общие положения Изд. 4-е стереотипное. М. Статут. 2001.
56. Бабецька І.Я. Непик Ю. Онлайн лекції з цивільного права. Проект КЛУБ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКД «Цивільне право оцєнятами студентів» URL: https://www.youtube.com/watch?v=69Z1gAZ_YNg
57. Васильченко В. В. Рецепція римського спадкового права в сучасному спадковому праві України: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. К. 1997
58. Дзера І. О. Договір довічного утримання (догляду) // Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / О. В. Дзера (кер. авт. кол.) Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., допов. і перероб. К.: Юрінком Інтер 2004. Кн. 2.
59. Домбругова А. Довічне утримання за Цивільним кодексом // Юридичний вісник України. 1-7 листопада. 2003. С. 75
60. Заїка Ю. О. Спадкове право України: Навч. посіб. К.: Істина 2006
61. Заїка Ю. О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні Монографія. К. Національна академія внутрішніх справ України 2004
62. Зобов'язальне право: теорія і практика: навч. посібн. для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів / Дзера О. В., Кузнецова Н. О, Луць В. В. та ін. За ред. О. В. Дзери. К. Юрінком Інтер. 1998
63. Коваленко Т. П. Спадковий договір // Цивільне право України (книга друга). За редакцією Дзери О. В. Кузнецової Н. С. К. Юрінком Інтер. 2004
64. Короєд С. О. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Видавництво. Центр навчальної літератури, 2019. 1168 с.
65. Мазуренко С. В. Спадковий договір у цивільному праві України: Автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Одеса. 2004.
66. Майданик Р. А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві. — К.: Видавничо-поліграфічний центр Київський Університет. 2002.
67. Мічурін Є. О. Виникнення права власності на житло за договором // Вісник господарського судочинства. 2002. № 3.
68. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер. 2005.
69. Підпригора О. А. Договір довічного утримання // Зобов'язальне право: теорія і практика. Навч. посібн. для студентів юрид. вузів і фак. ун-тів / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, В. В. Луць та ін.; За ред. О. В. Дзери. К.: Юрінком Інтер. 1998
70. Підпригора О. А. Основи римського приватного права: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів. К. Вентурі. 1997
71. Ромовська З. В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. К. 2003

72. Сібільов М. Структура та основний зміст загальних положень про зобов'язання у проекті нового Цивільного кодексу України // Українське право. 1997. № 1
73. Тімуш І. С. Цивільно-правове регулювання ризикових (алеаторних) договорів: Дис. ...канд. юрид. наук. К. 2004.
74. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Попередній договір і завдаток // Нотаріат. Адвокатура. Суд. 2005. № 1 (3)
75. Цивільне право України / За ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К.: НАВСУ. 2004;
76. Цивільне право України: загальна частина. Курс лекцій. / За ред. Спасибо-Фатєєвої І.В. К.: Видавничий дім «Екус» 2021.
77. Цивільне право. Альбом схем : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1 / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. – Вид. 6-те, перероб. – Харків : Право 2022. 220 с.
78. Цивільне право України: У 2 кн. / Дзера О. В. (кер. авт. кол.), Боброва Д. В., Довгерт А. С. та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової. 2-ге вид., допов. і перероб. К.: Юрінком Інтер, 2003.
79. Цивільне право: Навчальний посібник для студентів юрид. вузів та факультетів. К. Вентурі, 1996.
80. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. – вид., переробл. і доповн. К. Юрінком Інтер, 2017. с.976.
81. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. Цивільне право України: підручник [Текст]: в 2-х томах / кол. Авторів; за ред. Яновицької Г.Б., Кучера В.О.. Львів «Новий світ-2000. Юрінком Інтер, 2018. 872 с.

Постанови Пленуму Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ з процесуальних питань у цивільних справах

1. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 3 від 28.03.72 із змінами, внесеними згідно з Постановами Пленуму Верховного Суду України № 13 від 29.11.74, № 4 від 24.04.81, № 3 від 30.03.84, № ІЗ від 25.12.92, № 15 від 25.05.98. «Про судову практику в справах про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним» URL: www.zakon.rada.gov.ua
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України із змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України № 15 від 25.05.98. «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» № 5 від 31.03.95 року URL: www.zakon.rada.gov.ua
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду» № 5 від 12 червня 2009 URL: www.zakon.rada.gov.ua

4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» № 2 від 12 червня 2009 URL: www.zakon.rada.gov.ua
5. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення у цивільній справі» № 14 від 18 грудня 2009 URL: www.zakon.rada.gov.ua
6. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику розгляду судами заяв у порядку наказного провадження» № 13 від 23 грудня 2011 року URL: www.zakon.rada.gov.ua
7. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку» № 12 від 24 жовтня 2008 року URL: www.zakon.rada.gov.ua
8. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику розгляду цивільних справ у касаційному порядку» № 10 від 14 червня 2012 року URL: www.zakon.rada.gov.ua
9. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про судову практику застосування статей 353-360 Цивільного процесуального кодексу України» № 11 від 30 вересня 2011 року URL: www.zakon.rada.gov.ua
10. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами» № 4 від 30 березня 2012 року URL: www.zakon.rada.gov.ua